

[BRITISH ASSOCIATION OF
DERMATOLOGISTS – Established
1920 – Healthy Skin for All]

GURÎBÛN

Armanca vê broşurê çî ye?

Ev broşur ji bo hindê hatiye nivîsandin ku hûn gurîbûnê çêtir fêhm bikin. Rave dike ka gurîbûn çî ye, çî dibin sedema peydabûna wê, derbarê wê de çî bê kirin û derbarê wê de agahiyên zêdetir li ku derê peyda dibin?

Gurîbûn çî ye?

Gurîbûn nexweşiyêke çermî ya berbelav e û dibe sedema xurê ku kirniyêke bi navê Scabies scabiei dibe sedema wê. Dikare bandorê li mirovên ji hemû temenan bike lê bi piranî bandorê li kesên ciwan û pîr dike.

Çî dibe sedema gurîbûnê?

Kirniyên dibin sedema gurîbûnê parazîtên ji serê derziyê biçûktir in. Bi piranî bi têkiliya rasterast ya çermî ya bi kesekî gurî re, kêman çaran jî bi bikaranîna cil, pêjgîr yan jî nivînên kesekî gurî derbasî mirovan dibe. Li ser çermê mirovên bi guriyê ketine kêman zêde duzîneyek kirniyên gihîştî hene, lê kêman çaran jî zêdetir hene. Xetereya gurîbûnê ji bo her kesî heye.

Kêman çaran pêkan e ku cureyekî gurîbûnê yê bi navê "gurîbûna bi qalik" (berê digotinê Gurîbûna Norwecê) bi wan kesan re peyda bibe ku pergala wan ya jêbexşiyê qels e yan jî pîr û ji ber sedemên din nexweş in. Di vî cureyî de bi hezaran kirniyên gurîbûnê hene û ji ber hindê gelekî vegir e.

Gurîbûna heywanan ji ber cureyekî din yê kirniyan e, loma nikare bandorê li mirovan bike.

Gurîbûn irsî ye?

Na, lê ji ber jiyana pêk ve ya malbatî, pêkan e ku çend endamên malbatekê bi hev re pê bikevin.

Rûpela 1ê ji 4an

Nîşaneyên gurîbûnê çi ne?

Xur nîşaneyên sereke ya gurîbûnê ye û bi piranî êvaran diwartir dibe. Pêkan e ku nîşaneyên wê heta mehekê piştî bandorgirtinê hê nû xuya bikin.

Xur dikare ji bilî serî û qirikê bandorê li temamê laşê mirovan bike, lê pêkan e bi bebikan û pîran re ev dever jî sor bibin. Gelek caran xur di nav malbatekê û derdorekê de bi çend kesan re di heman demê de çêdibe.

Gurîbûn tişteki çawan e?

Pirzikên gurîbûnê wekî şopên xêzikî û deqên sor in. Pêkan e ku ciyên terikî enfekte bibin û veguherin deqên biçûk yê bîdab. Pirzikên dişibin ekzemayê gelekî berbelav in. Pêkan e ku pirzikên dixurin piraniya laş bidin ber xwe, lê kîrnî bi piranî di navbera tiliyan de, di nav kefa destî de, li nav enîşkan, li bin piyan, li kulîmekan û li ser sîng peyda bibin. Kirniyên gurîbûnê li van deveran dikevin bin çermî ku hêkên xwe berdinê û li ser laşî deqên biçûk û lekeyên zîvîn dihêlin. Kirniyên gihîştî biçûk in, tenê 0.4 mm dirêj in û gava mirov bi lenseke nêzîkkirinê yan jî bi dermatoskopekê lê binêre, wekî deqeke rengtarî ya li dawîya xêzeke zirav a zîvîn xuya dikin.

Teşhîsa gurîbûnê çawa çêdibe?

Bijîşk bi piranî li gorî raborî û muayeneya pirzikan teşhîsê dide. Pêkan e ku bijîşk ji bo pesendkirina teşhîsê piçek ji çermê nexweşî bişîne lêkolîna li bin mîkroskopê.

Tedawiya gurîbûnê heye?

Erê, bi tedawiya rast bi awayekî lezgîn û bi temamî tê başkirin; lê heke neyê tedawîkirin, pêkan e ku bi mehan yan jî bi salan dewam bike. Lê belê, piştî ku kîrnî bi tedawiyê bîn kuştin jî xur çend hefteyan beriya pakbûnê jî dewam dike.

Divê gurîbûn çawa bê tedawîkirin?

Tedawiya gurîbûnê bi bikaranîna dermanan e û divê wekî rêgirî endamên malbatê, heval û kesên pê re têkilî çêbûyî bi hev re bîn tedawîkirin.

Di tedawiya gurîbûnê de çend dermanên amadekirî bibandor in . Ji nav van, krema perimetrînê û lîkîda malationê li U.K.ê herî zêde tîn bikaranîn. Her du derman jî bi formasyonên tenê li dijî kirnoyên serî bibandor peyda dibin, loma hêja ye ku amadekariya pêşbînîkirî bê kontrolkirin ka li dijî gurîbûnê ye yan na. Pêkan e ku bijîşk ji bo jinên ducanî yan jî jinên zarokan dimijînin û ji bo bebikan amadekariyên cuda pêşniyar bike.

Talîmatên ji bo tedawiyê bi cî bînin; ew ê li ser bingeha van prensîpan bin:

- Kirnî li her dera laşî peyda dibin, loma divê tedawî ji bo mezinan ji qirikê xwarvetir li hemû deran, ji bo zarokan çermê serî jî di nav de li hemû deran, ango ne tenê li ciyên dixurin bê sepandin.
- Divê ciyê dermankirî 12 demjimêran heta şûştinê vekirî bê hiştin.
- Heke dest yan jî dereke din ya laşî bê şûştin divê ciyê hatî şûştin dîsa bê dermankirin.
- Piştî tedawiya pêşî ji bo kuştina kirniyên ji hêkan derketî tedawiyek din ya piştî hefteyekê pêwîst e.
- Divê nivîn û cil bi germeke zêde bînin şûştin ku kirnî bimirin. Divê tiştên nayên şûştin yan bizuhayî pak nabin herî kêr hefteyekê di kîsikeke plastîk de yan jî di sarinca qerisandinê de bînin hiştin.
- Serşûştina beriya tedawiyê ne pêwîst e.

Heke kirnî ji partnera/ê seksê derbas bûbe, pêkan e ku bijîşk bixwaze ji bo nexweşiyên din jî kontrolê bike.

Mixabin gurîbûn gelek caran xwe dubare dike.

Derbarê gurîbûnê de agahiyên zêdetir li ku derê peyda dibin?

Li ser internetê:

<http://www.aad.Org/dermatology-a-to-z/diseases-and-treatments/q—t/scabies>
www.medinfo.co.uk/conditions/scabies.html

Ji bo kitekitên materyalên ji bo çavkaniyê hatine bikaranîn tika ye bi Clinical Standards Unit (cinicalstandards@bad.org.uk)ê re bikevin têkiliyê.

Rûpela 3ê ji 4an

Armanca vê broşurê ev e ku derbarê mijarê de agahiyên rastî pêşkêş bike û ev wekî ramanên hevgerî yê Komeleya Dermatolojîstan ya Brîtanayê ye: pêkan e ku mercên nexweşan yê şexsî cuda bin û ev yek tedawî û pêşniyarên bijîşkê we biguherîne.

Ev broşur ji aliyê Panela Nirxandina Agahiyên Nexweşan ya Komeleya Dermatolojîstan ya Brîtanayê ve hatiye nirxandin

KOMELEYA DERMATOLOJÎSTAN YA BRÎTANYAYÊ

BROŞURA AGAHDARKIRINA NEXWEŞAN

TEBAXA 2004AN HATIYE AMADEKIRIN

GULANA 2010AN, ÎLONA 2013AN, ÎLONA 2016AN, ÎLONA 2020AN

HATIYE VENÛKIRIN

DÎROKA NIRXANDINÊ ÎLONA 2023YAN

Rûpela 4ê ji 4an